

Uitgave van de Historische Kring Gent, 17e jaargang (2010) nummer 3

Ganita mare

ISSN: 1878-7908

Colofon: Op voorlaatste pagina

Deze mare is bestemd voor:

Zie enveloppe/omslag

De weg onder de dijk heette in de volksmond Onderlangs en officieel Dijkstraat. Op dit moment (rond 1970) zijn al enige huizen gesloopt voor de bouw van de wijk Dries.

Ganita mare

Inhoud 2010-3

2. Schoolfoto's en Opruimen
3. Programma seizoen 2010/2011
4. 't Nest: Gendts nieuwste kunstwerk
5. Waalbeelden, perspectieven vanuit het verleden
7. Excursie Airborne museum Hartenstein
9. De Dries: een spraakmakende wijk
17. 6 Oktober 1944
20. Sinterklaas in Villa Ganita
21. Postzegels uit de Tweede Wereldoorlog
23. Ons 600-ste lid
24. Kwartierstaat Kersenkoningin
28. 'Saamhorigheid op de Dries'
29. Herinneringen aan de verkenner
30. Aanwinsten, welkom nieuwe leden en Terugblik
31. Overlijden, colofon en bestuur Historische Kring Gente

Schoolfoto's

Tijdens het Kersenfeest kwam heel vaak de vraag of de mensen een afdruk van de schoolfoto's die er hingen of die in de albums

zaten, konden krijgen. Dat kan inderdaad. Als u t/m november op openingstijden van de historische kring naar Villa Ganita komt, dan kunt u aanwijzen welke foto u wilt ontvangen. Er zijn (geringe) kosten aan verbonden. Kunt u de foto digitaal ontvangen, dus via uw e-mail of meegenomen USB-stick, dat kost het voor leden € 1,- per foto en voor niet-leden € 2,- per foto, met een maximum van 5 foto's.

Wilt u een echte afdruk, dan zijn het de afdrukkosten van de fotocentrale plus € 1,- administratiekosten per foto. U moet dan bij de bestelling een borg storten. De daadwerkelijke kosten worden bij het ophalen verrekend.

De redactie

Opruimen

Tijdens de vakantieperiode trof ik iemand die mij het volgende verhaal vertelde. In het voorjaar was hij erg druk geweest met het ontruimen van het huis van zijn kort daarvoor overleden vader. Ik wist dat zijn vader veel genealogisch onderzoek naar zijn familie had verricht. Helaas, naar nu blijkt, had hij voor zijn genealogische nalatenschap niets geregeld. Voordat iemand er iets aan kon doen, was zijn hele archief in de papiercontainer verdwenen. Zijn kinderen hadden geen belangstelling voor al dat oud papier en hadden het keurig opgeruimd. Zijn genealogieën, gedetailleerde kwartierstaten, honderden oude foto's en kopieën en bijzondere akten en andere documenten, waarschijnlijk voorgoed verdwenen.

Dit verhaal kan zich bij iedereen voordoen. Ook u kunt vroeg of laat wel eens geconfronteerd worden met bovenstaand dilemma. In Gendt zijn

twee verenigingen die u met open armen ontvangen, een daarvan is de Historische Kring Gente de andere heet Bataven.

Graag willen wij eventueel als tussenstop dienen om te kijken of wij die documenten, foto's, bidprentjes etc. kunnen gebruiken in ons reeds zeer uitgebreid archief.

Willem Rasing

Programma seizoen 2010/2011

Kastelen en adellijke huizen in de Betuwe, een korte impressie.

Maandag 22 november 2010, 20.00 uur
Villa Ganita; Nijmeegsestraat 19, Gendt
lezing door Kobus van Ingen

De Betuwe was ooit een gebied dat bijzonder rijk was bedeed met kastelen en adellijke huizen. Tussen Lobith en Gorkum bestonden er ca. 150 kasteelachtige huizen. Een ding hadden ze met elkaar gemeen; ze waren adellijk bezit en de bewoner c.q. bezitter had door het bezit van dit huis, het recht om zitting te nemen in de Nijmeegse ridderschap. Aan het adellijk huis waren wat voorwaarden verbonden: het moest hecht en sterk zijn, het diende een poort te hebben en omringd zijn door een gracht. De kasteelheer diende van voldoende adellijke afstamming te zijn en mocht zijn handen niet 'aan de ploeg slaan'. Niet

Boelenham in Hemmen

iedere eigenaar was een heer in de juridische zin van het woord, slechts een beperkt aantal kastelen 'domineerden in een heerlijkheid', waar de bezitter zich dan ook 'heer' (en meester) mocht noemen. Het merendeel van de kastelen en adellijke huizen kent een vergelijkbare ontstaansgeschiedenis. De oudste kern wordt meestal gevormd door een torenvormig bouwlichaam, een zogenaamde woontoren. Ook waren het de VIP's uit dezelfde adellijke families die op meer plaatsen in ons leefgebied hun 'adellijke huysen' lieten bouwen. Kobus van Ingen vertelt over kastelen en adellijke huizen uit het gebied van ongeveer Hemmen/Andelst tot Gendt/Doornenburg.

Gouden kansen voor een sleutelgebied; licht op de cultuurhistorie van de Rijnstrangen en haar potentie voor ontwikkeling.

Maandag 14 februari 2011, 20.00 uur
Villa Ganita; Nijmeegsestraat 19, Gendt
lezing door John Mulder

Het Rijnstrangengebied is door de aanleg van het Pannerdensch Kanaal in 1707 tot ver in de 20ste eeuw wat 'stiefmoederlijk' behandeld. Daardoor is dit prachtige, dynamische, gebied, gevormd door de Rijn en de Waal in cultuurhistorisch opzicht (gelukkig) lange tijd onderbelicht geweest. Met de opkomst van nieuwe natuur, Ruimte voor Rivieren, nieuwe infrastructuur, en woon- en bedrijfsparken dreigt echter de cultuurhistorie van dit uiterst waardevolle landschap het kind van de rekening te worden. Daarom heeft de provincie Gelderland in het kader van haar Belvoir-

beleid Ferdinand van Hemmen uit Huissen en John Mulder (Alterra Wageningen) gevraagd om de cultuurhistorie van het Rijnstrangengebied (grootweg van Spijk tot Gendt) in kaart te brengen. Daarin staan vier thema's centraal: de geschiedenis van de geologie, de economie, de waterstaat en de verdediging van het gebied. Met de inventarisatie, ziet de provincie kansen voor ruimtelijke vernieuwing van het gebied. En dan niet alleen tot behoud, maar juist tot versterking en ontwikkeling van die cultuurhistorie. Met andere woorden: hoe kan cultuurhistorie

een leidende rol spelen in de toekomstige plannen voor natuurontwikkeling, recreatie, woningbouw, ruimte voor rivieren etc.? De beide onderzoekers zijn gevraagd om ook de gouden kansen voor de ontwikkeling van dit sleutelgebied op de kaart te zetten.

John Mulder neemt u mee op deze fantastische, cultuurhistorische ontdekkingstocht van het Rijnstrangengebied, gevormd door de dynamiek van de rivieren en waarin de mens centraal staat: vroeger, nu en in de toekomst.

Films uut de ouwe deus.

Donderdag 31 maart 2011, 20.00 uur
De Klok; Markt 1, Gendt (Grote zaal)

Na het succes van vorige avonden hebben we opnieuw oude filmbeelden verzameld en op DVD laten zetten. Wij willen u graag laten meegenieten van de bijna vergeten beelden van onze jeugd, van de vorige generatie of van de ons bekende maar door de jaren zo veranderde omgeving.

De toegang is gratis; de koffie, thee of andere dranken zijn voor eigen rekening

Excursie naar het museum Florence Nightingale in Zetten.

Zondag 22 mei 2011, 14.00 uur
Stationsweg 27, Zetten

Het Florence Nightingale Instituut gaat over de geschiedenis van verpleging en verzorging. Het heeft een museum met permanente en wisselende exposities. Kleurige insignes, statige uniformen, oude diploma's en kunstige pispotten en schattige drinkschuitjes laten het verhaal zien van 150 jaar verplegen en verzorgen in Neder-

land. Historisch erfgoed: stille getuigen van de wezenlijke rol die verpleegkundigen en verzorgenden al anderhalve eeuw spelen in de gezondheidszorg. Komen kijken dus! In het sfeervolle café kunt u terecht voor een kopje koffie of thee. Rolstoel en rollator zijn aanwezig en er is een ruime gratis parkeerplaats.

De toegang tot alle lezingen en de excursie is gratis

Ria Schouten-De Haan

't Nest, Gendts allernieuwste kunstwerk

Hoewel het op een prominente plaats staat, vóór de Hof van Breunissen, het Gendtse verpleeg- en verzorgingshuis, heeft u het misschien nog niet gezien: 't Nest. Het kunstwerk is vervaardigd door de broers Wim en Jan Rooding.

De kunstcommissie van Woonstichting en Verzorgingshuis kon uit verschillende ontwerpen

van kunstenaars uit de regio kiezen en vond dit ontwerp het meest bij het gezamenlijke gebouw passen. Het stelt het warme nest voor, dat het gebouw aan de bewoners biedt en verschillende objecten hebben er een plaats in gekregen, zoals

de timmerman St. Jozef (naar de oude naam van het verzorgingshuis), een vogeltje, een Betuwse spreekw, een slak en nog veel meer. Kijkt u maar eens wat u er zelf in kunt ontdekken.

Yvonne de Boer

Waalbeelden, perspectieven vanuit het verleden

Verslag lezing Henk Eerden 22 februari 2010

Henk Eerden raakte als opgroeiend kind in Huisen verknocht aan de geschiedenis van de rivier en de uiterwaarden. Als projectleider van Rijkswaterstaat weet hij veel van het gedrag van de rivier. Vandaar dat de kring hem uitnodigde voor een lezing over de rivieren. Hij legt onder andere uit hoe je aan de historie van de rivier kunt aflezen, hoe een rivier zich gaat gedragen.

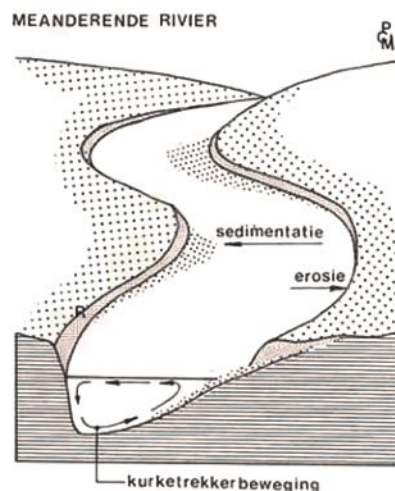
Geschiedenis van de rivier

Henk Eerden begint de lezing met een kaart waarop we zien waar het water dat door de Waal stroomt, vandaan komt. Vanuit de Zwitserse bergen door Duitsland naar Nederland stroomt het langs Gendt, waarna het zich splitst en verder stroomt naar het westen en de zee.

De Batavieren deden niet veel tegen het water. Ze woonden op terpen en de rivier bepaalde zelf zijn loop. De Romeinen daarentegen probeerden de rivier al op een grootschaliger manier te controleren. Vanaf 1327 greep de mens – met alle goede bedoelingen – in op de loop van de rivier. Soms leidde dit echter tot onvoorziene nadelige gevolgen. Pas na het Rampjaar 1672, waarin we verwickeld waren in meningsverschillen tussen de bisschoppen van Munster en Keulen en Lodewijk XIV, werd er meer opgetekend over de historie van de rivier en de menselijke ingrepen. In die tijd werd een waterlinie gegraven om een natuurlijke grens voor de vijand te creëren. Maar goed dat de Fransen niet zo snel en secuur waren met hun aanval, want dan hadden we nu Frans gesproken. Het volstromen van de waterlinie alleen al duurde vier weken.

In de loop van de tijd slijten de bergen in Zwit-

serland af. De brokstukken worden meegesleurd door het water. Ze worden tijdens hun lange tocht naar zee kleiner en kleiner vormalen tot grind en zand. De stroming van het zand is vaak

anders dan we denken, het zand slijbt met een rollend effect aan de binnenkant van de bocht aan (denk bijvoorbeeld aan de bekende bocht bij scheepswerf Vahali).

Dat dit fenomeen pas later bekend werd, is te zien op oude kaarten. Vroeger werden kribben scheef aangelegd. Na jaren kwam men erachter dat het juist zand bijbracht en dat de rivier op kritieke plaatsen smaller werd. De kribben andersom scheef plaatsen zou de rivier alleen maar verbreden. Vandaar dat men de kribben nu recht plaatst.

Door de koude winter van het afgelopen jaar is ijsvorming in de rivier weer actueel. IJsgang ontstaat doordat op de bodem van de rivier ijsschollen gevormd worden, die gaan drijven. Bij vernauwing van een rivier kan een ijssdam ontstaan waardoor het water opstuwt, met dijkdoorbraken als gevolg. Tussen 1809 en 1850 had ons land vaak te kampen met ijsrampen. Vroeger waren dijkdoorbraken door de koude temperatuur en de slechte vluchtmiddelen vaak catastrofaal. Om ijsgang te voorkomen werd de rivier met kribben overal even breed gemaakt en nevengeulen afgesloten. Tegenwoordig is de rivier veel warmer door de lozing van afvalwater van krachtcentrales en komt ijsvorming bijna niet meer voor.

Ontwikkeling van de rivier

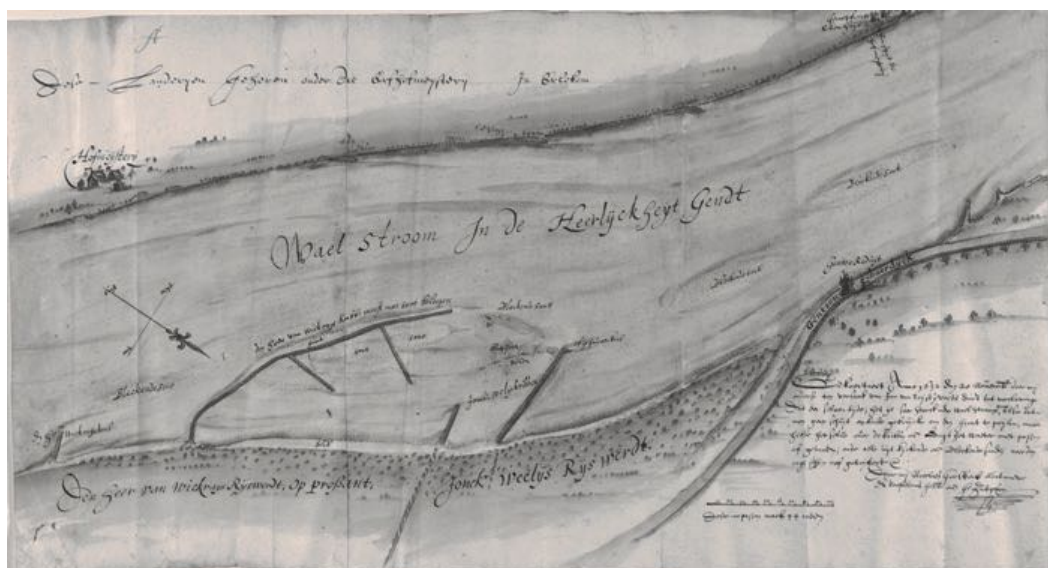
Henk Eerden toont aan de hand van oude kaarten hoe de rivier zich ontwikkelde. Op een kaart uit 1641 is te zien dat de waterdoorvoer bij de Schenkenschans, waar vroeger de splitsing lag, niet goed verloopt; er volgt een dijkdoorbraak omstreeks 1703. Na het Rampjaar 1672 is er flink aan de rivier gewerkt, maar de rivier is nog steeds doorwaadbaar.

Door de Fransen en Pruisen op de nek gezeten in 1701, besluit men de watersplitsing te verbeteren. In 1707 is het Pannerdensch Kanaal klaar en het water stroomt goed. Zelfs te goed, want bij hoogwater kan het water verderop niet weg. Er volgen verschillende dijkdoorbraken in Spijk, Herwen, bij de Noorder Lekdijk en Huissen (28 december 1769). Om het water te stuwen wordt de rivier op verschillende plaatsen versmald. Na een groot geschil met Pruisen komt er in 1771 een verdrag om de rivierwerken grootschalig aan

De toekomst: ruimte voor de rivier

Door de klimaatverandering en het feit dat men de dijken niet eindeloos kan verhogen, is er landelijk bepaald dat er meer ruimte voor de rivier moet komen. Het water in de Waal moet acht centimeter omlaag. Als het water in Gendt minder ruimte krijgt, heeft men in Bemmelen te kampen met meer water. Als de Suikerdam weggaat, wordt de stroming van het water harder. Allemaal gevolgen waar Rijkswaterstaat rekening mee houdt.

Het voorlopige plan is: drie inlaten met beton van camping Waalstrand tot steenfabriek de Zandberg en een kanaal dwars door de polder voor de winning van klei. Dit zijn veel ingrepen voor zo'n klein gebied. In dit plan (er zijn al meerdere versies geweest) is er meer aandacht voor de omwonenden en het hele gebied tot Haalderen is erbij betrokken. Het gebied wordt in tweeën gedeeld en er komt een nevengeul. De

te pakken. In 1798 wordt Rijkswaterstaat opgericht om toe te zien op de doorstroming van de rivieren.

Ook Gendt (toen nog Gendt/Erlecom) heeft een dijkdoorbraak gekend. Op een kaart uit 1632 is te zien dat de kribben – die bij Gendt ver en scheef in de rivier liggen – zorgen voor landaanwas. Hierdoor ontstaat een wisselende Waalbreedte en een vernauwing bij Erlecom, wat uiteindelijk resulteert in een dijkdoorbraak waardoor Erlecom aan de overkant van de Waal komt te liggen. (Zie ook ons boek *Gendt tussen stad en dorp*, 2008) In de 19^e eeuw komen er rechte kribben en krijgt de rivier een vaste breedte.

plas bij de ingang van de polder (nabij het vroegere pompgebied) wordt gedempt en omgetoverd tot natuurgebied. Er wordt minder kwel verwacht. De camping mag blijven.

Henk Eerden denkt dat de oude geulen veranderd kunnen worden in nieuwe nevengeulen. Deze geulen komen dan bij hoogwater vol te staan. Hij vindt dat de cultuurhistorie zoveel mogelijk behouden moet worden of terug moet keren; dat is altijd de beste oplossing.

Met ongeveer 45 personen was er in Villa Ganita veel aandacht voor deze lezing. Ook voor een kleine tentoonstelling over dit onderwerp – ingericht door Gerard Janssen – was in de pauze veel belangstelling.

Ria Schouten

Excursie Airborne Museum 'Hartenstein' in Oosterbeek, zondag 18 april 2010

Op een uiterst zonnige zondag vond de excursie plaats. Rond 13.00 uur had zich al een hele groep buiten opgesteld in afwachting van de carpoolindeling. De meesten hadden de jas al in de auto gelaten. Nadat iedereen zo economisch verdeeld was, dat de auto's vol zaten en het brandstofverbruik miniem – althans voor degenen die de auto thuis konden laten – ging het met vermijding van de Pleijroute, die in onderhoud was, naar Oosterbeek.

Daar werd nog even gewacht totdat iedereen gearriveerd was en toen het er bijna 50 waren, dus genoeg, werd massaal Hartenstein bestormd. Daar splitsen de wegen zich. De helft vertrok naar de bovenste regionen van de prachtig gerestaureerde villa, waar een film, foto's en voorwerpen uit de oorlog te zien waren en de rest stortte zich in het zgn. Experience centrum. Later werd overigens geruild.

In het Experience centrum werd zo'n beetje de Slag om Arnhem nagebootst. Je bevond je aan boord van een parachutistenvliegtuig waar je bijna geen hand voor ogen zag om daarna in een oorlogsomgeving gedropt te worden. Er was ge-

weervuur of waren het de flitsen van de alom tegenwoordige fotografen? De kringleden vergaapten zich aan ingestorte huizen en gestrande jeeps met, hoe gruwelijk, het lijk van de bestuur-

der er nog in en gingen langzaam door smalle straten. Daar zaten soldaten verdeckt in de aangrenzende huizen om de vijand onder vuur te nemen. Als je het puin in ogenschouw nam, de lijken, de vernietiging die rondom gaande was, de soldaten en de enige fiets die wonder boven wonder nog niet gevorderd was, dan voelde je aan den lijve hoe oorlog geweest moet zijn.

Na afloop waren we blij dat we boven waren en daarna in alle rust binnen of buiten in de zon van een drankje konden genieten. Blij dat de oorlog lang voorbij is, blij met de rust in de lucht omdat de vliegtuigen door de IJslandse vulkaanuitbarsting nog niet het lucht ruim onveilig maken en vooral blij met de voor april buitengewoon fraaie lentedag.

Een klein deel van de leden was al carpoolend naar Hartenstein gekomen. Hier nog in afwachting van de rest die op eigen gelegenheid kwam.

Yvonne de Boer-Ravestein

Alleen het 2e huis van links, van Stuard, aan het Onderlangs bleef bij de bouw van de wijk Dries staan.

Enige huizen die aan de straat Dries stonden voor ze gesloopt werden voor de wijk Dries met mevr. Pelkman voor haar huis dat ook moest verdwijnen.

De Dries: een spraakmakende wijk

Geen andere wijk in Gendt zal zo vaak in het nieuws zijn geweest als de Dries. Pas nog berichtte het wijkplatform Dries/Molenwijk dat een feestelijke burendag daar met aanbieder van een kunstwerk door de Woonstichting Gendt niet door hoefde te gaan. De bewoners hadden er geen zin in, omdat ze toch weinig onderling contact hadden. De sfeer in de wijk zou 'niet goed' zijn, zo kopte De Gelderlander. Dat werd evengoed meteen ontkend door directeur Gerard van Dijk van de Woonstichting. Hij had zelf niet die indruk van de wijk en hij moet het eigenlijk ook weten want meer dan een derde, nl. 72 woningen in plan Dries I, zijn van de Stichting. De rest, 132 woningen, zijn koopwoningen, net als trouwens de vrijstaande en tweedorendekap woningen aan de straat Dries aan de noordgrens.

De Dries

Wie kent de Dries niet? Wanneer je via de dijk Gendt passeert, kun je de wijk de Dries, die aan de voet van de dijk ligt, gewoon niet missen. Vooral de lessenaardaken van de huizen, die iets boven de dijk uitsteken, zijn heel opvallend en

trekken de aandacht. Eigenlijk lijkt een dergelijke wijk qua uitstraling beter in een stad te passen dan in dit landelijke poldergebied. Je zou denken dat de bouwgrond ter plaatse zo duur was, dat het stuk maximaal bebouwd moest worden. De Dries moest met zijn 38 huizen per hectare inderdaad in die tijd de gemeente Gendt uit de rode cijfers helpen. Moet je nagaan dat de VINEX-norm 30 woningen per hectare bedraagt! Toch

Nieuwbouw aan de Berkhof. Links zijn de huizen van de Dijkstraat zichtbaar.

valt, als je beter kijkt, op, dat de smalle straatjes met bouwblokken van hoofdzakelijk zes woningen onderbroken worden door grote parkeerterreinen en flinke lappen openbaar groen c.q. speelterreintjes met als uitschieter een heel groot speelveld net naast de dijk. De bouwblokken staan zo dicht op elkaar dat op de straat ertussen eigenlijk geen verkeer mogelijk is. En dat was in de tijd van het ontwerp en de bouw ook echt de bedoeling. De Dries is de eerste wijk in Gendt die verkeersarm en grotendeels autovrij moest zijn.

Het ideaal erachter

De wijk werd gerealiseerd in 1974/75. De Dries is dus toe aan het 35-jarige

De woningen waarvan de tuinen donker gearceerd zijn, zijn van de Woonstichting

jubiläum. In die tijd had men als ideaal een open gemeenschap met veel sociaal contact voor ogen. Buurtbewoners leefden dicht opeen en zouden zo een oogje op elkaar houden. De huizen waren goedkoop en dus geschikt voor jonge gezinnen. De kinderen moesten, onbelemmerd door verkeer, veilig op straat kunnen spelen. Vandaar dat de wijk een verkeersluwe inrichting kreeg. De sterke milieubewuste stroming die toen al heerste – en dat in een tijd dat ieder huishouden geen of hoogstens 1 auto had – wilde het gebruik van de auto terugdringen.

Daarom moest de auto niet bij huis, maar op tamelijk grote parkeerterreinen aan de rand van het plan geparkeerd worden. De in totaal 204 huizen kregen in de wijk 233 parkeerplaatsen en er was sprake van 38 nog later te bouwen garageboxen.

Het ene koophuis heeft een dakkapel, het andere een serre en ook de dakramen zijn verschillend. Er was veel vrijheid van bouwen op de Dries.

Garageboxen; enige jaren na de huizen gebouwd.

Degene die af en toe echt de auto voor zijn eigen huis nodig had, zoals bij een verhuizing, moest daarvoor een vergunning bij het plaatselijke politiebureau halen. De vuilnisauto moest nog diep in de wijk kunnen doordringen, maar dat kwam er in de praktijk ook niet van. De bewoners moesten hun containers iedere week in de buurt van de doorgaande weg neerzetten, waar ze dan geleegd werden.

Verder moest iedereen kunnen genieten van openbaar groen. Het was in eerste instantie de bedoeling dat de tuinen achter de huizen gemeenschappelijk werden, zonder hekken of erfafscheiding, maar dat kwam er niet van. Iedereen wilde het stukje dat hij of zij (gekocht) had, toch

privé houden en dat gebeurde niet alleen bij de koopwoningen, maar ook bij de huurwoningen.

De wijk werd verdeeld in woonerven met hofjes en de naamgeving was er ook naar met Berkhof, Eikhof, Wilgenhof, Eshof en Peppelhof. Het hele bomenarsenaal kwam voorbij en de beplanting was conform de straatnaam hoewel je de nodige speurzin nodig had om de enkele eik op de Eikhof of de es op de Eshof te ontdekken. En hoewel de Berkhof enige jaren een behoorlijk aantal fraaie berken telde, verdwenen die grotendeels toen de bewoners over het afval van de bomen gingen klagen; maar dat terzijde.

Van het begin af aan was er in het bestemmingsplan de nodige vrijheid ingecalculeerd: wensen met betrekking tot uitbouwen van de gevel, voor een pergola aan de voorkant of een dakkapel aan de achterzijde zouden door de gemeente meteen toegestaan worden.

Typering

Een wijk als de Dries heet een zogenaamde bloemkoolwijk te zijn net zoals overigens de Lootakkers I en II uit de latere jaren. De meeste wijken uit de jaren zeventig en tachtig zijn van dit type. Een bloemkoolwijk wordt gekenmerkt door een onduidelijke structuur van straatjes en hofjes, waarin nieuwkomers moeilijk de weg vinden en makkelijk verdwalen. De wijk is verdeeld in woonerven en heeft geen doorgaande wegen. Er zijn verschillende voor- en achterkant-

situaties; bij het ene woonblok ligt de openbare ruimte naast het blok en bij het andere weer aan voor- of achterkant. Dit bemoeilijkt de oriëntatie

de extra huizen, want in 1974 vestigden zich 414 en in 1975 213 personen van buiten de gemeente in Gendt (zie statistisch overzicht).

Onderwerpen	Bevolking op 1 januari	Levendgeborenen	Overledenen	Vestiging in de gemeente	Vertrek uit de gemeente	Bevolkingsgroei
Perioden	aantal	Levendgeborenen	Overledenen	Uit andere gemeente	Naar andere gemeente	Totale groei
1970	6056	127	54	208	190	99
1971	6155	115	51	293	214	143
1972	6298	108	42	184	203	41
1973	6339	103	42	153	286	-75
1974	6264	102	39	414	240	238
1975	6502	106	43	213	196	85
1976	6587	90	42	161	219	-11
1977	6576	121	42	168	215	20
1978	6596	108	45	275	234	114
1979	6710	115	37	299	185	206

Statistiek, Den Haag/Heerlen 18-9-2010

Overzicht bevolking Gendt van 1970 tot 1980 (Bron CBS)

ring. Zo ligt bijvoorbeeld aan de Dijkstraat het ene woonblok met de voorkant en het andere met de achter/tuinkant naar de straat. De Berkhof bestaat uit een aantal tegenover elkaar liggende woonblokken die op een bepaald moment aan een kant onderbroken worden door een stuk groen. En hoewel de nummering van de huizen doorloopt, heeft iemand die de even nummers volgt door die groenonderbreking grote moeite de rest van de even huisnummers op de Berkhof

De bouw

De naam Dries is een zogenaamde ‘gras’ naam en wordt gegeven aan lange tijd braakliggend land, waarop gras is gaan groeien.

De Dries was dan ook een voormalig weiland waar wat vrijstaande huizen aan de straat Dries en het zogenaamde Onderlangs onderaan de dijk stonden. Voor de toekomstige bouw van de wijk werden al vroegtijdig enkele boomgaarden ge-

rooid. Tevens werden enkele huizen door de gemeente opgekocht en gesloopt. Een paar aan de straat Dries en dat van Stuard onderaan de dijk konden ingepast worden.

De prijs van de koopwoningen varieerde van f 64.618 tot f 73.976, afhankelijk van ligging en/of het een A-type met drie slaapkamers was of het grotere B-type met vier slaapkamers, maar met een

kleinere badkamer dan A. Bovendien kregen eerste bewoners van het Rijk in tien jaar een behoorlijk subsidiebedrag terug. Dat was zelfs voor die tijd bijzonder gunstig en maakte de woningen uiterst aantrekkelijk voor starters. De woningen waren bijzonder groot, met berging aan de voorkant, open keuken en twee van de slaapkamers met entresol d.w.z. een ‘zwevende vloer’ ofwel half plafond dat dienst kon doen als extra slaapruimte, speel- of hobbykamer etc. Veel van de entresols zijn later verbouwd tot zolder door

Rechts het huis van Stuard aan de voormalige Onderlangs, nu Eikhof en bovenaan een paar aan de straat Dries

te vinden. De koopwoningen in bloemkoolwijken behoren tot het goedkope segment en waren in dit geval vooral bedoeld voor de Gendtse inwoners, hoewel aanwas vanuit de omringende steden ook welkom was. Het zou het Gendtse inwonertal doen stijgen waardoor Gendt aan belang zou winnen. Dit werd inderdaad bereikt. In deze jaren steeg het aantal inwoners vooral door

op de slaapkamer een vaste trap naar deze verdieping te maken.

Yvonne de Boer neemt tijdens de bouw een kijkje op de entresol. Duide-lijk is het golfplaten dak te zien. Aan de binnenkant werd het dak later alleen afgewerkt met steenwoldekens en schrootjes.

De gemeente Gendt wilde de lokale aannemers graag aan het werk houden en hen de bouw gun- nen mits de bouwprijs laag bleef, omdat anders de subsidie verviel. Met vereende krachten en door het nodige te schrappen in het bestek van het Arnhemse architectenbureau Van Heelsber- gen en Jansen lukte dat en konden Spoeltman, V.d. Velden en Weghorst aan de slag. De groot- ste besparing werd gerealiseerd in het schrappen van het dakbeschot. Het verhaal gaat, dat tot op het laatst gedubd werd over de bouwprijs. Die was nog net wat te hoog, totdat de stedenbouw- kundige van de gemeente, dhr. Menting, op het lumineuze idee kwam de deurklink aan de bin- nenkant van de trapkast te schrappen. Dat zorgde ervoor dat de beoogde besparing gehaald kon worden.

De architectuur had heel wat door deze bezuini- ging te lijden, want de dakbedekking moest nu bestaan uit grijze asbest golfplaten. Nu was het gebruik van asbest in die tijd nog normaal, want

Wat een RUST en wat een RUIMTE en toch DICHT BIJ DE STAD dat is WONEN IN GENDT

**G
E
N
D
T**

Gendt waar binnenkort wordt begonnen met de bouw van

RIANTE EENGEZINSWONINGEN

Ze worden gebouwd in plan Dries, een fijn opgezet plan waar u zich thuis zult voelen.

„Thuis” in één van die fijne, royale huizen met een prettige - niet alledaagse - indeling en met een keuze uit 3 of 4 slaapkamers.

De kosten? De totale bouwkosten incl. grond, centr. verw. en alle bijkomende kosten bedragen voor een tussenwoning van het 3 slaapkamer type f 64.618,—.

De rijkssubsidie bedraagt het eerste jaar f 2359,—.
In 10 jaar ontvangt u totaal f 12.250,—.

Bij een inbreng van 10% eigen geld betaalt u het eerste jaar (na aftrek rijkssubsidie 1e jaar) f 233,— PER MAAND.

Bij bovenstaande berekening hebben wij het belastingvoordeel nog buiten beschouwing gelaten.
Wilt u er meer van weten?

Een briefje of telefoontje is voldoende - u ontvangt dan een volledige omschrijving met tekeningen, gegevens over de prijzen, de hypotheek enz.

Bij de toewijzing van de woningen hebben inwoners van of econ. gebonden aan de gemeente Gendt voorrang.

**bouwcoördinatie
gelderland b.v.**

zeemanlaan 1
dieren
tel. (083 30) 6095

pas later werden de kankerverwekkende eigenschappen bekend en sinds 1993 is het verboden. Maar een dakbedekking met die golfplaten deed de Gendtenaren teveel aan veldschuren en varkenshokken denken. Bij nader inzien was het aantal Gendtenaren dat op de Dries een huis kocht, dan ook vrij beperkt, nl. 30, terwijl ze toch voorkeursrecht hadden bij de aankoop. Dit kwam voornamelijk door deze daken. Geen rechtgeaarde Gendtenaar die van huis uit ook nog ruimte gewend was, wilde geld uitgeven aan een huis, waar de omgeving zo min over dacht dat het met een varkenskot vergeleken werd. Tijdens de bouw bleek wel dat de ene aannemer soms wat vakkundiger en netter werkte dan de andere en bij en na oplevering openbaarden zich ook wel wat kinderziekten. Maar het grootste probleem openbaarde zich een paar jaar later en daardoor kwam de Dries keer op keer in het nieuws: condens!

De Dries in het nieuws

Condens

Veel bewoners dachten na een paar jaar dat de daken lekten. Het ene huis had er meer last van dan het andere, maar de meesten hadden vochtproblemen op de bad- en slaapkamers. De kopers vormden een condenscommissie en hielden een enquête in de wijk (al in 1977) en daaruit bleek dat de helft van de koopwoningen wel wat zichtbare lekkage had. Vreemd genoeg kwam er hoegenaamd geen reactie van huurders op de enquête.

Nader onderzoek door TNO leerde, dat het probleem veroorzaakt werd door het ontbreken van dakbeschot en de gebrekkige isolatie tussen de plafonds en het asbest dak. De steenwoldekens ertussen lieten los of waren slordig, met kieren, aangebracht en het leefvocht condenseerde daardoor aan de binnenkant van het dak tegen de platen en kwam in de vorm van druppels weer naar beneden. De condenscommissie bracht geld bijeen om voor een bewoner aan de Wilgenhof een proefproces tegen zijn aannemer, Spoeltman, te beginnen en zocht naarstig naar een oplossing. Intussen waren ook de huurders over condens, vocht en slechte daken gaan klagen en zag de woningbouwvereniging zich in 1982 genoodzaakt om aannemer Klein Poelhuis uit Winterswijk in te schakelen voor dakherstel. Deze bracht nu folie en dakbeschot aan en vernieuwde waar nodig het isolatiemateriaal en de gordingen en

verving meteen slechte dakplaten. Omdat hij toch al op de Dries werkte deed hij ook een gunstig aanbod tot dakherstel aan de koopwoningen en een groot aantal kopers ging hierop in omdat dit toch geen consequenties zou hebben voor een gerechtelijke procedure. Het proefproces werd trouwens wel gewonnen, maar de aannemers aansprakelijk stellen lukte de andere eigenaren niet meer in verband met de verjaringstermijn. Het proefproces bleek nl. voor die ene woning en niet voor de hele wijk te gelden. Er was teveel tijd overheen gegaan en V.d. Velden bestond zelfs niet meer. Er waren ook kopers die daarna om geld uit te sparen zelf, voorzichtig, hun dak onderhanden namen. Zo behoorden na al die jaren de condensproblemen tot het verleden.

Maar het asbest kwam steeds meer in een kwaad daglicht te staan. Er werd meer en meer over de gezondheidsrisico's bekend en met de jaren gingen de platen natuurlijk toch verweren en slijten, waardoor asbestdeeltjes vrij konden komen. Daarom zocht de condenscommissie naar een andere en mooiere oplossing en een betrouwbare aannemer. Die werd gevonden in de firma Vos te Heino die tegen de eeuwwisseling alle koophuizen ging voorzien van metalen platen met dakpanstructuur, zodat men meteen van het negatie-

ve imago van de golfplaten en van het asbest af was. Eerst wilde men de renovatie nog gelijktijdig met de Woonstichting aanpakken, maar dat lukte niet omdat het grootschalig onderhoud van de huurwoningen pas enkele jaren later gepland stond. De eigenaren gingen voortvarend aan het werk. Per koopwoningblok werd gekozen of men een oranjerood of grijsblauw dak wilde. Wekenlang liepen asbestverwijderaars in ruimtepakken door het plan. Tegen de tijd dat de renovatie van de koopwoningen helemaal afgerond was begon in 2003 ook de Woonstichting aan de asbestverwijdering. Maar de huurhuizen kregen toch een andere bedekking dan de koopwoningen, omdat de stichting de metalen platen niet duurzaam genoeg vond. De keuze van de Woonstichting viel op de dakbedekking van de firma

Eternit. Weer golfplaten, maar nu zonder asbest, en ditmaal driekleurig op advies van architect en bewonerscommissie. Geen gelukkig besluit volgens de kopers omdat dit detoneerde met hun woningen. Het moet echter gezegd worden, dat menig koopwoningblok door de afwijkende verfkleurkeuze van de individuele huisbezitter toen-

De driekleurige kopse kant met golfstructuur van de huurwoningen

tertijd ook niet bepaald uitstraling had. Hoewel er naar eenheid gestreefd wordt en dit meer en meer lukt, blijkt de praktijk zelfs nu af en toe nog weerbarstig. Want natuurlijk hebben nieuwe eigenaren na een huisaankoop bijna geen geld meer over voor de buitenkant. Maar de wijk wil er in ieder geval zelf alles aan doen om het imago te verbeteren.

Woonwagenkamp

Natuurlijk kwam de Dries nog vaker in het nieuws dan met de condens. Nieuws in de krant is per definitie vooral negatief en ook op de Dries werd er natuurlijk wel eens wat vernield of ingebroken, net als in iedere ander wijk. Soms was het heftiger. Zo werd er jaren gesteggeld over de komst van een woonwagenkamp, maar de gemeente zette ondanks bezwaren door onder het mom dat men aan de straat Dries al eigen grond had. Dat was oorspronkelijk voor een nieuwe school bestemd, maar daar was geen behoefte aan. Het is vreemd dat juist zo'n qua imago kwetsbare wijk door de gemeente daarvoor werd uitgekozen. Het kan zijn dat de gemeente dit de nieuwere wijken Lootakkers I en II wilde besparen. In eerste instantie had de gemeente bij het woonwagenkamp zelfs nog windturbines willen plaatsen, maar dat werd door de Kroon afgeserveerd. Aan de Binnendries verrees in

1986 een terrein met plaats voor vijf woonwagens. De vrees van omwonenden dat dit overlast zou geven en dat er een autosloperij zou komen, werd genegeerd door de gemeente, maar bleek al gauw bewaarheid. Uiteindelijk werd er voor de sloopauto's toch een plekje op het industrieterrein geregeld. Nu staan er trouwens nog maar een paar woonwagens aan de achterzijde van de Binnendries.

De Dries heeft dus de gemeente een aantal keren uit de brand geholpen: hier bij de verplichte herhuisvesting van woonwagens vanuit grote kampen naar kleine terreinen en al eerder bij de wel heel dichte bebouwing per hectare ter verlichting van de financiële situatie van de gemeente. Laat staan, dat de Dries nooit enig probleem heeft gemaakt van geluidshinder vanuit het Gannita circuit. Tot verbazing van de Driesbewoners moesten ze uit de krant vernemen dat die geluidshinder de bouw van de nog verder er vanaf gelegen Molenwijk dreigde te verhinderen. Die wijk is er later toch gekomen net als de sluiting van het Gannita circuit in de Gendtse polder.

Vocht

Maar in hetzelfde jaar (1986) kwamen ook de andere vochtproblemen in de wijk in de krant. Vooral de koopwoningen, die net achter de dijk lagen, hadden bij hoogwater kwelwater in de kruipruimte, maar er waren er ook met optrekkend vocht en schimmel. De huurwoningen lagen en liggen verder van de dijk af en hadden minder klachten. Toch wist één huurder om deze reden met succes de huurverhoging aan te vechten. Reden voor de Woningbouwvereniging Gendt (zoals de Woonstichting toen heette) om bij een geplande facelift van hun woningen met kunststof ramen, boeiboorden, daken van de berging en schilderwerk ook meteen de vochtproblemen te onderzoeken. Totale kosten van het renovatieproject rond de f 1.000.000. De Woningbouwvereniging Gendt wilde hiermee meteen het imago van de Dries bij buitenstaanders verbeteren. Bewoners zelf vonden het wonen op de Dries namelijk wel gezellig. Van vocht bleek bij de huurwoningen alleen sprake als de leefwijze van de bewoner dat veroorzaakte, zoals bijv. bij de hobbyist die zelf wijn maakte. De vochtproblemen van de meeste woningen zijn overigens gelijktijdig met de dijkverzwaring van een paar jaar later grotendeels verdwenen. Alleen bij extreem hoogwater staat er bij een

aantal koopwoningen nog water in de kruipruimte.

Betonrot

De laatste jaren is er landelijk steeds meer aandacht voor betonrot, omdat gebleken is dat in de jaren zeventig de fabrikanten van betonvloeren Kwaaitaal en Manta bij een haastklus teveel verhardingsversneller aan de betonvloeren toevoegden met als later gevolg betonrot. Iedere make-laar kijkt daar dus speciaal naar bij verkoop van een woning uit de jaren zeventig en begin jaren tachtig. Bij een onderzoek van de Woonstichting een paar jaar geleden bleek één woonblok van hen aan de Eikhof voor het grootste deel aange-tast door betonrot. Bij de rest van de huurwoning-en werd slechts incidenteel betonrot geconsta-teerd, overigens niet alleen op de Dries, maar ook op de Lootakkers.

Er is momenteel een soort hype gaande dat men-sen van de wieg tot het graf in de eigen wijk moeten kunnen blijven wonen. Als men oud en slecht ter been wordt, moet er een mogelijkheid zijn om een aangepaste woning in de eigen om-geving te betrekken. Dit euvel werd daarom aan-gegrepen om samen met de gemeente een nieuw plan voor dit betreffende woonblok aan de Eik-hof te creëren. Het zou gesloopt worden en ver-vangen door een drie verdiepingen hoog apparte-mentencomplex met seniorenwoningen om de opbouw van de wijk wat diverser te maken. Dit is vanwege gebrek aan financiën niet doorge-gaan; de gemeente gaf dan toch de voorkeur aan het opknappen van een andere wijk in Linge-

nu, waar nodig, de vloeren met betonrot voor-zien van een metalen steunconstructie waardoor ze weer jaren mee kunnen.

Camping

Het is niet allemaal kommer en kwel. Er is ook af en toe positief nieuws, bijvoorbeeld dat er een kunstwerk geplaatst is, zoals de Gent aan de dijk of de Gent in de bestrating achter de Eikhof. Of dat er een concert in de wijk gehouden wordt, omdat er zoveel donateurs van Harmonie Caeci-lia wonen of dat er een toeristische trekpleister in de vorm van een minicamping komt. Helaas bleek dat laatste, hoewel de gemeente daar alle medewerking aan wilde verlenen, toch op kost-bare rechtszaken uit te lopen. Op basis van be-zwaar van bepaalde bureaus besloot de rechter uit-eindelijk dat het niet haalbaar was vanwege de hindercirkel met het erachter gelegen fruitbe-drijf. Laatst is er nog een AED (defibrillator) in de wijk gekomen en pas is er nog (juni 2010) een grote sport- en spelmiddag gehouden. En er was na alle commotie in de krant toch op 25 septem-ber jongstleden een plezierige burendag met een behoorlijk grote opkomst, die nog werd be-kroond met een kunstwerk. Dus is de conclusie: op de Dries gebeurt altijd wat.

Wonen op de Dries

Gevraagd naar hun mening noemen bewoners en ex-bewoners een aantal voor- en nadelen (zie tabel).

Voordelen	Nadelen
Sociaal contact is prima mogelijk voor degene die dat wil.	Gebrek aan privacy
Voor kinderen is het ideaal buiten spelen	Te weinig parkeerplaatsen nu bijna ieder huis-houden 1 of 2 auto's heeft
De Dries ligt dicht bij het centrum	Gesleep met containers naar een centrale plaats voor het legen en reinigen
De huizen zijn groot qua inhoud	Geluidshinder door de betonnen muren en het weerkaatsen tegen de woningen aan de overkant
De huizen zijn nog enigszins betaalbaar met een huidige koopprijs tussen € 170.000 en € 200.000	Het is lastig dat boodschappen e.d. niet per auto bij huis afgeleverd kunnen worden (hoewel daar in de praktijk de hand mee wordt gelicht)

waard. In mijn ogen een goede beslissing, want dat zou de bouwkundige eenheid van het plan nogal verstoord hebben. De Woonstichting heeft

Ook bij de Dries laat zich de toenemende indivi-dualisering van de samenleving gelden, zo liet het nieuwsbericht in het begin al zien. Men heeft

wat minder met elkaar. De tuinen hebben 35 jaar na dato meestal hoge afscheidingen gekregen en de samenstelling van de wijk is gemêleerder geworden. Er is nog een aantal eerste bewoners, die intussen op leeftijd zijn en ook veel starters met jonge kinderen en deze bevolkingsgroepen hebben natuurlijk minder met elkaar gemeen, want ze hebben een andere leefstijl en dus minder contact. De bergingen aan de voorkant scherpen het huis van de straat af en dragen bij aan het anonieme karakter.

In den lande is een aantal wijken uit de jaren zeventig en tachtig al aan het afglijden. Bloemkoolwijken als de Dries en Lootakkers zouden

groen gekortwiekt, waardoor er meer doorkijkjes ontstaan, wat de veiligheid en sociale controle bevordert. Dan weer worden kleine speeltuintjes in minder kinderrijke straten omgetoverd tot openbare tuintjes waar de bewoners samen zorg voor dragen. Op die manier wordt de openbare ruimte, die eerst van niemand was en waar niemand naar omkeek, weer van iedereen. Dat voorkomt verloedering en maakt dat bewoners meer contact met elkaar houden.

Ook worden hele woonblokken zoals nu pas weer door de Woonstichting gerenoveerd. De gevels zijn volledig vervangen en op advies van een architect werd d.m.v. kleur een bepaalde

hofstructuur geaccentueerd en tegenover elkaar liggende blokken door dezelfde kleur met elkaar verbonden: in de Berkhof ontstond zo een hofje met blauw en een hofje met terracotta schilderwerk, in de Eikhof een met caramel (geelbruin) en een met groen net als in de Wilgenhof.

Stukken van de bakstenen gevel zijn overeenkomstig gesausd.

De huurwoningen zien er weer als nieuw uit. Op de Eikhof 12 staat ook het embleem van de AED en daarvoor in het perkje het pas onthulde kunstwerk Saamhorigheid van Marjo Wiltingh

de probleemwijken, de Vogelaarwijken, van de toekomst kunnen worden en het wijkplatform, de gemeente Lingewaard en de Woonstichting is er dus alles aan gelegen om dit te voorkomen.

Het wijkplatform signaleert problemen en draagt oplossingen aan. Zo zijn er o.a. op hun instigatie meer parkeerplaatsen gecreëerd en is er betere verlichting gekomen om het gevoel van veiligheid 's avonds te verhogen. En het is goed en verstandig dat gemeente en Woonstichting al jaren bezig zijn met onderhoud en vernieuwing in het plan. Nu eens wordt door de gemeente de bestrating aangepakt, dan weer het openbare

Het ziet er allemaal weer gelikt uit.

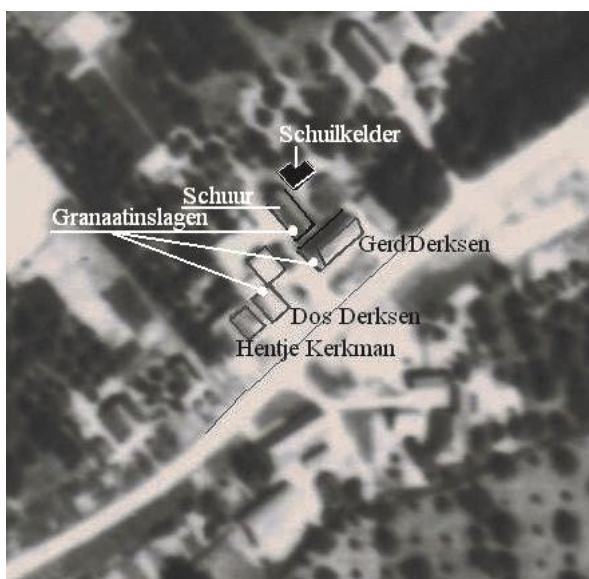
De renovatie werd nog met een kunstwerk bekroond. Want dat is toch doorgegaan, ondanks het bericht in het begin.

Binnenkort wil de Woonstichting nog bij hun woningarsenaal moderne schuttingen plaatsen en gaan bewoners met hun achtertuinafscheiding geholpen worden. Zo blijft de wijk nog jaren leefbaar. Met genoeg zorg verpietert een bloemkoolwijk niet.

Yvonne de Boer-Ravestein

6 Oktober 1944

Hoewel Nederland bezet was door de Duitsers, was het tot eind augustus 1944 vrij rustig in de Over-Betuwe. Daarna vonden er met regelmaat beschietingen plaats, waarbij in Gendt en Haalderen onder de burgerbevolking slachtoffers vielen. Na operatie Market Garden, die van 17 september t/m 26 september 1944 plaatsvond, werd het oorlogsgeweld veel grimmiger. De slag om Arnhem was voor de geallieerden en voor heel ons land een enorme dreun. De opmars naar Duitsland werd gestopt en er waren enorme verliezen. De brug in Nijmegen was nog wel in handen van de geallieerden. In Ooy en Erlecom langs de Waal voerden de geallieerden veel acties uit. In Gendt zaten veel Duitsers vooral achter de linie Waaldijk, Galgendaal, Zandvoort, Zandvoortsestraat en Flieren tot aan de Linge. Geallieerden militairen, voornamelijk Engelsen, schoten vanaf Erlecom, Haalderen en Baal op alles wat maar op een vijandelijk doel leek. De Engelse en Duitse posities lagen hier af en toe maar honderd meter uit elkaar. Op 4 en 5 oktober werd er veel over en weer geschoten.

Luchtfoto uit 1937. Op 6 oktober 1944 vond hier een beschieting plaats waarbij 6 mensen omkwamen.

Flieren

Vrijdag 6 oktober werd een droevige dag. De dag begon rustig maar tegen 11 uur in de ochtend was er weer een zware artilleriebeschieting vanuit Haalderen richting Flieren. Duitse soldaten sommeerden mensen die in hun huizen of

schuilkelders zaten te vertrekken. Ook de families Kerkman, Dos Derksen en Gerd Derksen die naast elkaar woonden in Flieren, hadden te horen gekregen dat ze weg moesten. Deze gezinnen woonden allemaal in bij Gerd Derksen, omdat de Duitsers de huizen van Kerkman en van Dos Derksen hadden gevorderd.

Het was intussen rond het middaguur. Moeder Derksen, de vrouw van Dos, wilde zekerheid omtrent het evacuatiebevel en zocht daarom een Duitse soldaat op. Het driejarige dochttertje Dini liep achter moeder aan. Meestal verbleven de drie gezinnen in de schuikelder die gebouwd was achter de schuur van oom Gerd Derksen. In die schuur van oom Gerd werd gekookt voor drie gezinnen: het gezin van Gerd Derksen zelf, het gezin van oom Dos Derksen en het gezin Kerkman (allemaal burens). In de schuur waar meestal ook gegeten werd, zorgde tante Riek op dat moment voor het eten dat op de kachel stond. Het was bijna klaar en de twee oudste dochters van Dos, Doortje en Marietje, dekten de tafel. Hentje Kerkman en zijn vrouw Marie waren al naar de schuur gegaan.

Links het kleine huisje van Kerkman en rechts het huis van Dos Derksen, beide zwaar beschadigd.

Nadat moeder Derksen van een Duitse soldaat te horen had gekregen dat ze van hem niet weg hoefden, wilde ze weer terug naar de schuur.

Granaatslag

Plotseling hoorde iedereen een enorme klap en door een voltreffer op de deur van de schuur werd moeder Derksen tegen de grond gedrukt. Weer opgekrabbeld en bij de schuur aangeko-

men zag ze in eerste instantie niets door de rookontwikkeling. Ze hoorde wel luid gekreun en op het gevoel vond ze haar twaalfjarige dochtertje Doortje, bewegingloos. Op de tast ging ze verder van de schuur naar de schuilkelder op zoek naar

V.l.n.r. Doortje, Marietje en Dini Derksen.

haar man en dochtertjes Rieka, Annie, Gerrie, de baby Betsie en de vijf kinderen van oom Gerd. Ook Jan Kerkman en zijn vrouw Sientje met hun tien kinderen zaten in de schuilkelder. Toen werd moeder Derksen duidelijk wie het van haar gezin overleefd hadden. Haar dochtertje Marietje van 10 jaar en het driejarige dochtertje Dini die haar achterna gelopen was, bleken evenals Doortje van 12 jaar dodelijk getroffen.

Gerd Derksen, man van Riek Derksen-van Workum en vader van Geert, Ans, Thea, Rikie en Cobie, stierf bij deze beschieting.

Oom Gerd die ook in de schuur was geweest, was zwaar gewond en overleed enkele uren later in de schuilkelder waar hij naartoe gebracht was, aan zijn verwondingen.

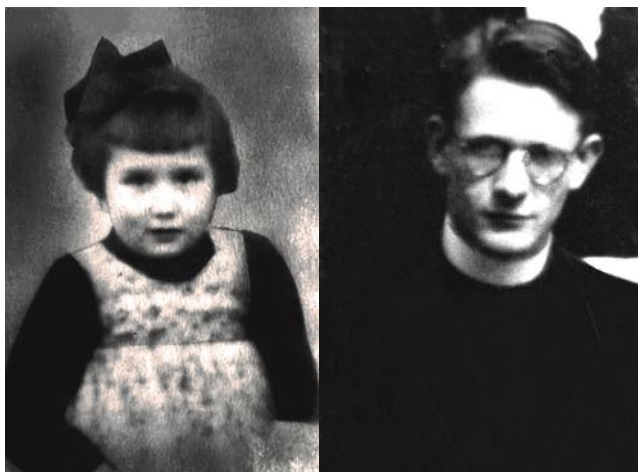
Hentje Kerkman en zijn echtgenote Maria Willemsen.

Ook Hentje Kerkman was dodelijk getroffen en zijn vrouw Marie was ernstig gewond. Zij overleed de volgende dag in Doornenburg. Alle drie de gezinnen werden aldus in diepe rouw gedompeld. Maar zij waren niet de enigen, die dag.

In dit tijdelijke graf zijn begraven: Doortje, Marietje, Dini, oom Gerd en Hentje Kerkman.

Dorus Burgers uit de Kommerdijk had met zijn gezin toevlucht gezocht bij Bertus Roelofsen in Flieren. Ook deze families kregen het bevel dat ze weg moesten. Op weg door de Flierensestraat naar Doornenburg werden ze in de omgeving van boerderij De Loohof beschoten. Hierbij kwamen Alberdina Roelofsen van 4 jaar en haar neef (priesterstudent) Cor Burgers van 22 jaar, die haar bij de hand hield, om het leven.

Alberdina Roelofs en haar neef Cor Burgers.

Polder Haalderen

In de polder, op de grens van Haalderen en Gendt, vielen die dag ook slachtoffers, nl. Johannes Berns, schipper van beroep, en zijn echtgenote Elisabeth Berns-Boekhorst. Zij waren tijdelijk in Gendt bij familie gehuisvest. Toen zij op 6 oktober 1944 naar hun schip in het haventje bij de steenfabriek Haalderen gingen kijken, werden ze vanaf de overzijde van de Waal beschoten. Beiden overleefden dit niet, net als Gradus Hendriks.

Elisabeth Boekhorst en haar man Johannes Berns.

Gradus was ongehuwd en woonde in bij de familie Hoedemaker in het Galgendaal. Hij was stal-knecht bij steenfabrikant Dorsemagen. Ook hij overleed nog op 6 oktober 1944 aan zijn verwondingen door deze beschieting in de Haalderense polder. Uiteindelijk was er op deze zwarte 6 oktober nog een ander dodelijk slachtoffer, namelijk Johanna Vonk-Vogel. Zij was de echtgenote van schipper Pieter Vonk. Daags ervoor was zij op dezelfde plaats vanaf de overzijde van de Waal beschoten en op 6 oktober was zij degene die het aantal Gendtse doden van die dag uiteindelijk op twaalf bracht.

Heden *drie en twintig Augustus* negentienhonderd *veertig* en *veertig* verscheen voor mij, Ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente: *Gendt, ingekomen, al hier aangevoerd uitbrekt met het register van oud overlijden der jaren, gemeente Bemmel, wonende te* *waarschijnlijk* die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op *zestien* *oktober negentienhonderd vier en veertig* *dezes* jaars ten *veertien* ure in deze gemeente is overleden: *Bemmel is overleden: Hendriks, Gradus Johannes, oud achttien en twintig jaren, zonder beroep, geboren te Gendt, en wonende te Gendt, zoon van Hendriks, Johannes en van: Willem, Petronella, beiden overleden.*

Waarvan akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.

Heden *overlijden Augustus* negentienhonderd *veertig* en *veertig* verscheen voor mij, Ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente: *Bemmel, Vonk, Pieter,* oud *negentien* en *veertig* jaren, *schipper* wonende te *Bemmel, 5 Gouden haat* die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op *zestien* *oktober negentienhonderd vier en veertig* *dezes* jaars ten *veertien* ure in deze gemeente is overleden: *Vogel, Johanna Berns, oud* *zesen* en *veertig* jaren, *zonder beroep* geboren te *Gendt*, en wonende te *Gendt* *hag: zoon van Vonk, Pieter van wonende, bleek en van Vonk, Maria, op polder, wonende te Gendt en van Pieter, Anna, overleden.*

Waarvan akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.

In augustus 1945 werd een overlijdensakte opgemaakt.

Het gezin Dos Derksen bestond voor de verwoestende inslag uit vader, moeder en 7 dochters. Op 17 augustus 1944 was het laatste dochtertje Betsie geboren. Na de Tweede Wereldoorlog zijn nog drie kinderen geboren: een Doortje, Marietje en als laatste een jongen, Theo.

Theo van Dos Derksen (foto 1957). Op de achtergrond het huis en de schuur waarin in 1944 zoveel slachtoffers vielen.

**Bron: Rieka Derksen
Samenstelling: Henk Klaassen**

Sinterklaas in Villa Ganita

Begin november 2009 werd door de administratieve afdeling van Sinterklaas een beroep gedaan

moest aandrijven. Dat verstoorde de plannen voor een goede ontvangst bij Thieske de Beyer of Hendrik Cornelissen, de veerbazen. In 1949 kreeg Sinterklaas een boot die aangedreven werd door een dieselmotor. Vanaf die tijd zijn er nooit meer problemen geweest. Het bestuur van de Historische Kring Gende was blij verrast om op deze manier aan het Sinterklaasfeest te kunnen deelnemen. Wat we niet wisten was, dat er zoveel zwarte pieten zouden meekomen. Gelukkig hadden we ruimte genoeg. We hebben namelijk een hele grote zolder en daar voelden de pieten zich meteen thuis. Sinterklaas zelf was zeer content met de burgemeesterskamer, daar kon de goedheiligman tot rust komen. Kort na

Sinterklaas en de Pieten hebben er nog ieder jaar lol in.

op de Historische Kring Gende. De vraag aan ons was of Sinterklaas vanaf zondag 15 november gebruik zou kunnen maken van onze villa om zo van de villa uit de Gendtse kinderen te bezoeken. Het was tevens de 60^e keer dat Sinterklaas feestelijk ingehaald werd in Gendt. Vroeger kwam Sinterklaas met de stoomboot maar dat gaf nog weleens problemen, vooral met de stoommachine die de boot

Op zijn tijd vindt er serieus overleg plaats over wie wat gaat doen om ieder kind op 5 december met een cadeautje te verblijden.

zijn verjaardag vertrok het gezelschap weer naar Spanje. Ook dit jaar gebruikt de Sint onze ruimte weer om alle cadeautjes op te slaan om ze op zijn verjaardag aan de Gendtse kinderen te kunnen uitdelen.

Henk Klaassen

Postzegels uit de Tweede Wereldoorlog

Verslag lezing Harry Peters 22 maart 2010

De Tweede Wereldoorlog is een veel besproken onderwerp. Ook in deze lezing stond de oorlog die menigeen nog goed kan herinneren, centraal. Nu ging het eens niet over de gevechten en troepenverplaatsingen, maar over wat er zich afspeelde onder het gewone volk.

Harry Peters (Doornenburg) verzamelde als kind postzegels en later ook brieven en poststempels. Postzegels zijn volgens hem 'kunstwerkjes waarin de ontwerper zijn gevoelens uitbeeldt.' Een postzegelverzameling laat in feite een

verloop van de geschiedenis zien en geeft dus ook het verloop van de Tweede Wereldoorlog weer.

Crisisjaren

De jaren dertig waren crisisjaren: veel werkloosheid en slechte sociale voorzieningen. Op een Amsterdamse kaart van 7 november 1934 staat een poststempel met de boodschap 'Steun het nationale crisiscomité'. Veel mensen sloten zich aan bij het Nationaal Socialisme en in Duitsland sloot een meerderheid zich aan bij Hitler. Men hoopte op verbetering van de slechte levensomstandigheden.

Vakantie in vredig vaderland?

Op 10 mei 1940 viel Duitsland ons land binnen. In 1939 werd Nederland door de oorlogsdreiging al geheel gemobiliseerd (150.000 Nederlandse mannen werden opgeroepen). De Gendtse kermis werd afgelast, daar had niemand nog zin in. Op een brief die is verstuurd uit Haarlem op 9 mei 1940, de laatste vredige dag voor het uitbreken van de oorlog, leest het poststempel 'vakantie in vredig vaderland'. Terwijl de brief onderweg was vielen de troepen ons land binnen. Na een bombardement op het hart van Rotterdam volgde na vijf dagen de capitulatie.

Oorlog: censuur en schaarste

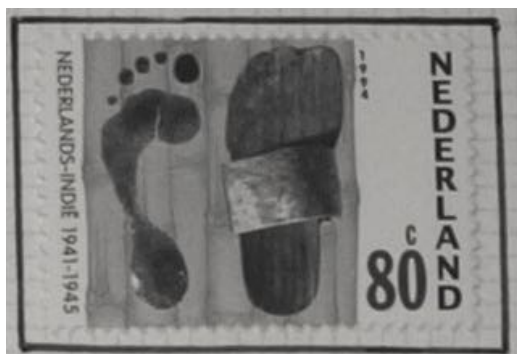
De gevolgen van de oorlog waren ook bij poststukken zichtbaar: brieven werden geopend en gecensureerd. Op de meeste poststukken stond het censuurstempel AC. Een blauwe streep op een brief of envelop betekende dat die was gecontroleerd op geheimschrift van witte inkt.

De post was niet meer hetzelfde als voorheen. Expresbrieven werden niet meer als zodanig behandeld, want door de censuur was er geen

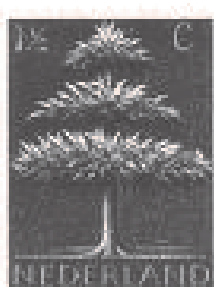
spoedbehandeling mogelijk. Harry Peters laat een zeldzaam mooie brief zien die op 6 maart 1940 is verstuurd vanuit Willemstad, Curacao met op de achterkant het aankomststempel: 3 september 1946. De brief is zes jaar onderweg geweest. In het Duits staat erop 'teruggehouden post van censuur vrijgegeven'. De meeste als censuur bestempelde post werd echter retour gestuurd of vernietigd. Vooral brieven van soldaten die in Duitsland of Nederlands-Indië zaten werden streng nagekeken. De afzenders moesten steeds creatiever zijn en de ontvangers konden

tussen de regels door lezen. Zo schreven 'de jongens' dat ze het niet zo goed hadden: 'dik is

uit de mode'.

Postzegels met koningin Wilhelmina mochten niet meer gebruikt worden. Op de nieuwe postzegels (oorlogs-zegels) kwamen Germaanse symbolen zoals de Driekronenboom, Waterpaard, Zwanen, Boom met slangenwortels e.d. De zegels werden als geldbelegging groots aan-

gekocht met hele vellen tegelijk; het geld was toch niet veel waard. Later bleken ze voor verzamelaars niets waard; er waren er teveel van. In tegenstelling tot Wilhelmina mochten Michiel de Ruijter en andere grote Nederlanders wel afgebeeld worden.

Tijdens de oorlog heerste er groot gebrek aan alles. Ook papier was schaars. De PTT plakte daarom nieuwe voorkanten op gebruikte enveloppen. Tijdens de lezing zien we zo'n gerecyclede envelop. Met poststempels als 'afvalstof' bewaren is grondstoffen sparen' of 'help onze industrie aan grondstoffen, lever het afval in' werd men aangemoedigd zuinig om te gaan met grondstoffen.

Herdenken na de oorlog

Na de pauze gaan we verder met postzegels van na de oorlog. Bevrijdingszegels, herdenkingszegels (bijvoorbeeld postzegels met een familieportretje van Anne Frank of van een voedseldropping met een Engelse Da-

kota) en ook de koningin zien we weer terug op de postzegel.

Ook in Nederlandse poststempels zien we een stukje geschiedenis. In 1949 werden als een soort van oorlogsschuld op drie plaatsen in Nederland grenscorrec-

ties uitgevoerd. In Gelderland kwam het Duitse plaatsje Elten met de Eltenberg bij Nederland. Door verzet van de Duitse bevolking is dat teruggedraaid, maar de poststempels laten zien dat het ooit Nederlandse grond was.

Het was indrukwekkend hoe een verzameling

postzegels, stempels en brieven weer alle gevoelens van de oorlog naar boven bracht. Na een aantal vragen uit het publiek kon men nog postzegelalbums bekijken of bezoek brengen aan de oorlogstentoonstelling van Robert Braam in de kelder van Villa Ganita.

Ria Schouten

Het 600-ste lid

Voorzitter Geert Visser overhandigt cadeautjes aan ons 600-ste lid. Jos en Liny Venselaar waren de gelukkigen.

We hoopten in het vorige nummer al dat we dit jaar ons 600-ste lid zouden verwelkomen. Op dat moment stond de teller op 585. Het is boven verwachting gelukt! Na onze vorige extra uitgebreide uitgave over het onderwijs en waarschijnlijk dank zij dit nummer is het buitengewoon snel gegaan. Zodra het nummer uit was, ging de teller lopen en met onze schoolfototentoonstelling tijdens het Kersenfeest liep het toerental nog meer op. Nog nooit hebben we zoveel nieuwe leden kunnen inschrijven: 49. Het vorige record van 23 nieuwe leden dateerde uit het voorjaar van 2008 en blijft dus zwaar achter bij nu.

De familie Venselaar van de Dijkstraat in Gendt is op de kop af het 600-ste lid geworden. En dat moest natuurlijk gevierd worden. Ze werden onlangs door onze voorzitter, Geert Visser, verblijd met een gratis lidmaatschap van een jaar. Daarbij kwam nog het boek *Terugblik*, waarvan ieder jaar een themanummer verschijnt over de geschiedenis van de Betuwe en als toegift een prachtig boeket voor mevr. Venselaar.

In het voorjaar hadden we al 22 leden mogen noteren, bijna een record, en met deze 49 personen zitten we nu op een totaal van 636 leden. Nu hopen we stiekem dat we over niet al te lange tijd zelfs de 700-ste kunnen verwelkomen.

Kwartierstaat Kersenkoningin

De Kersenkoningin 2010 is Heike Schamp. Zij is het eerste kind van Peter Schamp en Els Verhaak en werd geboren op zondag 11 januari 1987 op de Dries in Gendt (*redactie: toevallig gaat daar ook een artikel in dit blad over*). Daarna kwam er nog een broertje Jorne en een zusje Aukje.

Toen Heike vier jaar was ging ze naar openbare basisschool de Tichelaar in Gendt. Op de Dries heeft ze altijd veel buiten gespeeld en waar ze later woonde, op de Smidstraat, ook. Naarmate ze ouder werd, kwamen

alle kinderen uit de buurt in de zomer 's avonds bijeen om samen te spelen. Geliefde spelletjes waren stand-in-de-mand en verstoppertje.

In 1999 ging ze naar het OBC in Bemmelen, richting havo/vwo. Toen ze in de brugklas zat, werd er bij de Bataven een meidenteam opgestart. De meiden die dat oprichtten kwamen vanuit Hulhuizen bij de Bataven voetballen. Een aantal die nu nog in het team zit, is er al vanaf het begin bij. Heike kwam via een aantal vriendinnen bij dit team. Na de twee brugjaren mocht ze naar havo 3. Dat jaar verliep niet erg soepel en dus bleef ze zitten. Ze had het zo druk met alles, dat er weinig tijd overbleef voor school. Na de havo ging ze naar de hbo-opleiding Pedagogiek in

Nijmegen. Daar leerde ze van alles over opvoeden. Ze heeft stage gelopen bij een peuterspeelzaal, bij het Openluchtmuseum, op een zorgboer-

Heike als kind (links) met broertje Jorne en zusje Aukje

derij en op een kindercentrum, waar kinderen met een ontwikkelingsachterstand en gedragsproblemen geobserveerd werden. In 2004 kreeg ze wat met Tom Rensen, die ze ook via de Bataven kent. Vandaag de dag zijn ze nog steeds bij elkaar. Na vier jaar is Heike gestopt met voetballen omdat ze haar neus in duel met een tegenstander brak. Ze ging op zaterdagen werken bij Super de Boer in Gendt. In haar afstudeerjaar, op een basisschool in Limburg, heeft ze in een groepje van 4 meiden een vervolg op het bestaande Marietje Kesselsproject (een sociaalvaardigheidstraining) gemaakt.

In het laatste jaar van de opleiding is ze weer gestart met voetballen. Het voetballen heeft ze altijd leuk gevonden, maar omdat ze bang voor de bal geworden was, had het weinig zin meer. Het leeftijdsverschil in het team is altijd erg groot geweest. Hoe ouder iedereen werd, des te meer kwam de groep

Heike wordt omarmd door vader Peter en oma Schamp tot elkaar. Nu gaan ze ook vaak met zijn allen naar feestjes of naar Cas.

Na 4 jaar hbo moest er een keuze gemaakt worden voor de toekomst. Ze koos voor de master

Heike met de hofdames Diede Rensen (links) en Anouk v.d. Brink (zittend)

Orthopedagogiek aan de universiteit in Utrecht. Naast haar studie werkt ze als persoonlijk begeleider bij een kindercentrum in Nijmegen van kinderen met gedragsproblemen in een observatiegroep. Ook begeleidt ze ouders in de thuissituatie. Ouders krijgen tips en worden zich bewust van hun eigen gedrag en communicatie met het kind.

Ze vond het een grote eer om kersenkoningin te zijn. Samen met Diede en Anouk heeft ze een super leuk weekend gehad. Vrijdagavond was het nog erg spannend voor de opening. In een middag werden ze van drie sportieve meiden in het kersentrio omgetoverd. Op zaterdag zijn ze onder andere bij een voorstelling van clown Click geweest, bij de visclub en de zeskamp, over de braderie, bij de tentoonstelling van de historische kring (wat overigens zeer leuk was, omdat ze zichzelf tegenkwamen op een aantal foto's die Tom Nahon gemaakt heeft), bij de kunsttentoonstelling in de Leemhof, foto's maken, naar het bejaardentehuis (waar de oma's van Anouk en Heike bij aanwezig waren), lunchen bij de Herberg en uitreiking bij het volleybal. Zondags zijn ze onder andere in de kerk geweest, luisteren naar het smartlappenkoor, lunchen bij hofdame Diede, over de braderie, startschot geven bij de Triatlon en de prijsuitreiking bij de Triatlon (waar Diede en Heike allebei een prijs aan hun buurvrouw mochten uitreiken) en prijsuitreiking bij het volleybal.

Namens het kersentrio wil Heike nog een keer iedereen bedanken die dit ontzettend bijzondere en gezellige kersenfeest mede mogelijk gemaakt heeft. De kersenkoningin en hofdames hebben heel veel leuke reacties gekregen (vooral de wimpers vielen erg in de smaak).

Samenstelling: Willem Rasing
Bron: Heike Schamp

32+33 Aalbert SCHAMP Geb Neerbosch 30 06 1818 Overl 28 12 1899 Neerbosch Gehuwd 1852 Maria DERKS Geb Nijmegen 1 jan 1824 Overl Neerbosch 29 april 1898	34+35 Bernardus KNOOP Geb Weurt 14 11 1813 Overl 02 04 1857 Beuningen Gehuwd 1844 Theodora HENDRIKS Geb Beuningen 09 02 1823 Overl Beuningen 08 01 1877	36+37 Albertus ALBERS Geb Neerbosch 11 05 1804 Overl 02 04 1857 Beuningen Gehuwd 1834 Maria HEIJNEN Geb Weurt 08 02 1804 Overl Beuningen Voor 1851	38+39 Peter WOUTERS Geb Neerbosch 1785 Overl 29 06 1864 Beuningen Gehuwd 1838 Elisabeth WOUTERS Geb Weurt 1814 Overl Weurt 11 06 1877	40+41 Bartholomeus VENS Geb Driel 22 05 1880 Overl Valburg 9 05 1871 Gehuwd 1830 Wilhelmina PALLADA Geb Valburg 23 06 1807 Overl Valburg 19 11 1875	42+43 Dirk KORTHOUDT Geb Herveld 24 06 1821 Overl 16 11 1910 Beuningen Gehuwd 1845 Grada Wendelina de BRUIJN Geb Valburg 23 02 1823 Overl Valburg 14 01 1812	44+45 Gerardus BOUWMAN Geb Huissen 01 02 1801 Overl Bemmel 03 11 1882 Gehuwd 1839 Petronella PETERS Geb Angeren 11 04 1811 Overl Bemmel 18 11 1880	46+47 Catharina HENDRIKS Geb Slijk Ewijk 9 06 1825 Overl Valburg 19 01 1897
16 Matthijs SCHAMP Geb Nijmegen 3 2 1857 Overl Nijmegen 6 juni 1939 Gehuwd Nijmegen 5 mei 1881	17 Johanna KNOOP Geb Beuningen 9 11 1853 Overl Nijmegen 11 augustus 1888	18 Johannes ALBERS Geb Weurt 0 08 1835 Overl Beuningen 24 augustus 1910 Gehuwd Beuningen 3 mei 1867	19 Helena WOUTERS Geb Weurt November 1847 Overl 9 november 1919	20 Hermanus VENS Geb Valburg Mei 1844 Overl Valburg 24 december 1932 Gehuwd Valburg 2 mei 1878	21 Maria KORTHOUDT Geb Valburg Nov 1858 Overl Valburg 13 november 1920	22 Johannes BOUWMAN Geb Bemmel 30 04 1848 Overl Valburg 30 december 1923 Gehuwd Nijmegen 16 mei 1889	23 Wilhelmina HENDRIKS Geb Valburg 26 12 1855 Overl Valburg 24 september 1915
8 Petrus Marinus SCHAMP vrijdag 4 november 1887 in Neerbosch vrijdag 20 februari 1981 in Nijmegen Tuinman Gehuwd 13 augustus 1913 in Beuningen	9 Wilhelmina Johanna ALBERS zaterdag 16 juni 1883 in Nijmegen dinsdag 8 april 1969 in Nijmegen	10 Henricus VEENS zondag 22 april 1883 in Herveld zaterdag 26 juni 1971 in Herveld Vrachtrijder Gehuwd 14 juni 1922 in Valburg	11 Wilhelmina BOUWMAN dinsdag 17 september 1895 dinsdag 12 februari 1991 in Herveld				
4 Mathias Petrus SCHAMP zaterdag 15 november 1919 in Weurt maandag 31 maart 2003 in Nijmegen	5 Maria Johanna VEENS zaterdag 21 juni 1924 in Valburg dinsdag 22 mei 1951 in Herveld/Valburg						
2 Petrus Henrikus Johannes SCHAMP woensdag 2 april 1952 in Weurt Rijksambtenaar Vrijdag 1 september							
Heike Laetitia zondag 11 januari 1987 in Kersen							

48+49 Cornelis Hubertus Johannes VERHAAK Geb Beesd 08 03 1850 Overl Beesd 26 08 1887 Gehuwd 1876 Henrica Josepha Maria Lucretia van den MARCK Geb Grave 25 12 1852 Overl Grave 06 08 1942	50+51 Hendrikus BOUMANS 04 1850 Gouda Gehuwd 1874 Jacomina van STRAATEN 04 1846	52+53 Johannes Henricus BITTER Geb Delft 02 11 1807 Overl Delft 07 09 1873 Gehuwd 1835 Johanna Catharina van NOORDEN Geb Delft 24 02 1811 Overl Delft 23 02 1890	54+55 Adrianus Jacobus DRABBE Geb Delft 14 11 1810 Overl Gehuwd 1840 Maria Eliza Clara ENGELER Geb Zwolle 20 12 1818 Overl Zwolle 1851	56+57 Martinus COENDERS Geb Meerlo 17 09 1818 Overl Meerlo 05 04 1884 Gehuwd 1849 Johanna Elizabeth JANSSEN Geb Meerlo 18 12 1823 Overl Meerlo 14 06 1902	58+59 Peter Johannes van CUIJK Geb Meerlo 17 06 1830 Overl Meerlo 08 05 1860 Gehuwd 1860 Anna SIEGERS Geb Heyden 16 11 1834	60+61 Judocus FABER Geb Nijmegen 09 06 1813 Overl < 1874 Gehuwd 1835 Wilhelmina NIEUWENHUIJZEN Geb Nijmegen 24 05 1814 Overl Nijmegen 28 07 1874	62+63 Christiaan GREFKENS Geb Nijmegen 28 08 1825 Overl Nijmegen 18 05 1865 Gehuwd 1851 Wilhelmina TONISSEN Geb Zyfflich 00 02 1829 Overl Nijmegen 24 02 1906
24 Josephus Johannes Maria VERHAAK Geb Beesd 08 1883 Overl Zaandam 06 09 1926 Gehuwd Gouda 11 augustus 1909	25 Anna Catharina Elisabeth BOUMANS Geb Gouda 08 1882 Overl Zaandam 28 10 1918	26 Hugo Franciscus BITTER Geb Delft 31 10 1836 Overl Grave 29 4 1921 Gehuwd Delft 11 juli 1877	27 Jacoba Maria DRABBE Geb Zwolle 23 2 1851 Overl Grave 12 7 1921	28 Michael Hubert COENDERS Geb Meerlo 05 09 1859 Overl Meerlo 12 10 1942 Briefgaarder Gehuwd Meerlo 1 mei 1886	29 Johanna Petronella van CUIJK Geb Meerlo 18 10 1860 Overl Meerlo 05 09 1926	30 Leonardus FABER Geb Nijmegen 02 06 1846 Overl Nijmegen 13 09 1905 Landbouwer Gehuwd Nijmegen 12 november 1874	31 Johanna GREFKENS Geb Nijmegen 30 03 1852 Overl Nijmegen 21 02 1922
12 Theodorus Antonius Everardus Maria VERHAAK Geboren Grave maandag 24 september 1877 Overleden Nijmegen 14 november 1959 woensdag 27 mei 1914 in Delft	13 Cornelia Maria BITTER Geboren Delft maandag 20 oktober 1884 Overleden Nijmegen 21 september 1975	14 Peter Johannes Martinus COENDERS Geboren Meerlo donderdag 25 oktober 1888 Overleden Nijmegen dinsdag 9 januari 1917 in Nijmegen	15 Elisabeth Maria FABER Geboren Nijmegen zaterdag 3 september 1887 Overleden Nijmegen				
6 George Theodorus Maria VERHAAK woensdag 15 december 1920 in Grave Hoogleraar Pedagogiek donderdag 4 februari 1993 in Weurt	7 Johanna Hubertina COENDERS donderdag 22 augustus 1918 in Nijmegen maandag 26 december 2005 in Nijmegen						
3 Elisabeth Cornelia Alena Maria VERHAAK woensdag 11 februari 1953 in Helmond Maatschappelijk werkster 1978 in Nijmegen							

SCHAMP
Gendt
Koningin 2010

‘Saamhorigheid’ op de Dries

Gendt is weer een kunstwerk rijker. Deze beeldengroep van Marjo Wiltink, de getalenteerde kunstenaar van atelier Zepplin in Doornenburg is te vinden in een perkje tussen de Eikhof en Dries. Het toont de verbondenheid van mensen, van jong en oud en heeft de treffende titel ‘Saamhorigheid’ gekregen. Marjo is van oorsprong hovenier, maar is ook een autodidactisch kunstenaar en in haar atelier en tuin geeft zij vaak workshops zoals bronzen beelden maken, tuinontwerpen etc. De Woonstichting Gendt heeft haar benaderd om ter afronding van de renovatie van de Drieswoningen iets moois te maken dat tijdens de geslaagde burendag op 25 september 2010 onthuld is.

Yvonne de Boer-Ravestein

Herinneringen aan de verkenners

Henk Meijer uit Doornenburg stuurde ons een tijd geleden een lang verhaal over wat hij meemaakte in de jaren 1947-1949 bij de verkenners, omdat die tijd in het 40-jarig jubileumboek over de verkennerij ontbreekt. Hij beschreef o.a. het mis dienen en zijn belevenissen zijn weliswaar onschuldiger dan het huidige nieuws over de Kerk, maar laten zien dat toen ook niet bepaald christelijk gehandeld werd. Even verderop vertelt hij over de verdrinkingsdood van twee hopmannen.

Wij waren toen de grote verkenners, voortrekkers. Voor een bepaalde graad moest je ook de mis kunnen dienen. Je werd dan voorbereid en dan moest je als misdienaar optreden. Eerst met twee man en later ook alleen. Dat was een hele ervaring. Als je het dan onder de knie had, kreeg je een aantekening en een onderscheiding. Zo waren er meer van die dingen, zoals zwemmen met bepakking, spoorzoeken, sterrenkunde, seinen met Morsetekens en nog veel meer. Maar de mis kunnen dienen had tot gevolg dat je vaker werd ingedeeld bij gewone diensten. Wij woonden nogal ver van de kerk, zeker in de winterdag en met hoogwater, dus voor ons was dit niet erg gemakkelijk.

Maar het vervelendste was, dat er toen een oude pastoor, pastoor De Roever, in een huis woonde wat "De Kroon" werd genoemd. Dit was op de Markt, waar je nu de Torenlaan in gaat. Die pastoor had daar ook een kamer met een altaar en droeg elke morgen zelf de mis op. Daar moest hij dan ook minimaal één misdienaar bij hebben. Die pastoor was voor ons echt een serpent; altijd mopperen en niets wat je deed, was goed.

Geen enkele misdienaar wilde daar erg graag naar toe. Daar hadden de andere priesters iets op verzonnen. Als je de mis moest dienen in de kerk, dan lieten zij bewust iets fout gaan. Bijvoorbeeld het boek omzetten van de epistelkant naar de evangeliekant. Dat deden ze dan zelf. Je was dan iets te laat en had dus een fout gemaakt. Dan was je de klos en moest je een week naar bovengenoemde pastoor gaan om hem daar te dienen. Wat een slimmerds en wij allemaal ballen. Ik heb vaak gewenst, want ik was zelf ook vaak de klos, dat hij zou vallen als hij de paar treden van het altaar afstapte, want hij was heel slecht ter been. Dan waren wij van hem af. Foute gedachten, maar ja, meerdere jongens kunnen dit nog beamen.

In bijna twee jaar tijd verloren we bij de verkenners twee hopmannen. De een was Gertje Peters. Hij verdronk op 22 juli 1947 bij het zwemmen in de Waal bij de Zandberg. Hij was daar alleen

naar toe gegaan en niet meer teruggekomen. Zijn vader, Frans Peters, vond hem daar na een paar dagen. Na onweer is het lichaam toen naar boven gekomen. Iedereen was erg overstuur. Hij was hopman bij de gewone groepen. Zelf werkte ik toen bij het timmerbedrijf van Chr. Schouten, vlakbij het toenmalige klooster (waar nu Van Hetem de chocoladefabriek is gevestigd). 's Morgens ging de baas de maat nemen van de doodskist en dezelfde dag werd de kist door ons gemaakt. Daarna werd het lichaam in de kist gelegd. Dat deden wij wel meer, maar nu was het geen lolletje omdat de ontbinding van het lichaam al was begonnen. De volgende dag begon de kist te lekken en moesten wij de kist waterdicht maken met vetpapier. Dat was een hele operatie. Het kwam voor elkaar, maar men vond het riskant het lichaam nog langer boven aarde te laten. De volgende dag zou de begrafenis wel zijn, maar er werd besloten hem 's avonds met een paar mensen te begraven. Wij moesten ook mee. De volgende dag was er een reservekist om de begrafenis mee te houden. Dit gebeurde dus zonder dat de overledene in de kist lag, dus met een lege kist. Weinig mensen zullen daar iets van gemerkt hebben. Alleen was het afscheid nemen niet bij het graf, maar op een plaats op het kerkhof. Het was een geweldig emotioneel gebeuren.

Theodorus de Jong

Op 28 juli 1949 verdronk hopman Theodorus de Jong. Deze keer bij Cornelissen bij de werf in Hulhuizen. Hij was nog wel bij de marine; onbegrijpelijk. Weer dat hele nare afscheid nemen van een leider. Iedereen was helemaal op.

Henk Meijer

Aanwinsten

Ontvangen van:

Mevr. Joosten-Voermans, 3 retraitsfoto's en aantal kerkboeken

Mevr. M. v.d. Brink-Rikken 150 gedachtenisprentjes

Mevr. R. Verhoeven: prent Willem de Zwijger en rijmprent jeugd voor het huwelijk van Juliana

Dhr. F. Peters, medaille 25-jaar trouwe dienst baksteenindustrie

Fam. Lenderink, munt Overijssel 1767, penning en een middeleeuwse gordelgesp van de Loohof

Fam. Rikken: groen geldkistje en foto's

Dhr. J. Aarntzen: De Gendtelander van de Mariaschool

Mevr. Meeuwse-Derksen, sigaren/sigarettenzakjes van de wed. Derksen

Dhr. T. Giesen, filmpje van 1e lustrum peuterspeelzaal in juni 1977

Dhr. Chris Buurman, Elst, bestekomschrijving van de meisjesschool (1954), techn. omschrijving dubbel woonhuis Batouwestraat, tekening Dries 1, tekening huis Stuard Dijkstraat, rioleringsplan woonhuis Gendt, woonhuis Woerdsestraat, Vahali woningen en nog het Kerstboek 1950 van de Kath. Illustratie

Zr. Jesualda Kwanten, Tilburg: een aantal foto's van de onthulling van haar beeldje, de Enter en een bidprentje

Dhr. H. Pelkman, enkele oude en nieuwe foto's, Rode Ster tabak, sleutelhangers en speldjes, boekjes, bidprentjes, distributiekaart, Kersenfeestvlaggetjes, jaartekens 15 en 20 jaar gewondenhelper, vrijwilligersmedaille, diploma BB als noodwachter, exemplaren Gemeentenieuws en Nieuwe Krant en Kodak instamatic camera.

Via **dhr. N. van Swaay** kregen we 12 schoolfoto's uit het begin van de jaren zestig uit het bezit van Jan Leferink.

Dhr. H.Th.A. Barten
Dhr. M. Sommeling
Mevr. R. v.d. Mond-Hendriks
Dhr. A.J.M. Verhoeven, Bemmelen
Dhr. J.H.M. Venselaar
Dhr. H.G.M. Witjes, Bemmelen
Dhr. J. Venselaar, Bemmelen
Dhr. H. Delleman, Uden
Mevr. W.H.P. Buys-Lukassen
Dhr. C. van Driel
Dhr. C. van Driel, Dordrecht
Mevr. J. v. Huet-Hendriks
Dhr. A. Joosten
Mevr. M. Lamers-Nissen
Dhr. Th. Nienhaus
Mevr. D. Rasing-Braam
Mevr. W.G.J. Rasing-Janssen
Dhr. L. Rensen
Dhr. L. van Rijn
Mevr. T. Scholten-Lukassen
Dhr. F.S.E. Wiecherink, Doornenburg
Dhr. J. Janssen
Dhr. L. van Brandenburg
Dhr. E. Lentjes, Alet les Bains Frankrijk
Mevr. G. Roelofs-Derksen, Huissen
Mevr. J. de Lange-Basten, Oostzaan
Dhr. C. van Hoek
Dhr. Th. v. 't Hullenaar
Mevr. Verhoeven-Wessels
Dhr. R. Milder
Dhr. H.A.M. Teunisse, Rotterdam
Dhr. J.J.M. Roelofs, Hoofddorp
Dhr. P. Jansen
Dhr. J. Derks
Mevr. A.M.M. Basten-Lentjes
Dhr. Th. Venselaar, Bemmelen
Dhr. J. Kersten, Schagen
Dhr. A. Kregting
Fam. R. Buijning

Inmiddels hebben we 636 leden!!!

Welkom nieuwe leden

Uit Gendt, tenzij anders vermeld:

Dhr. J. Derksen, Doornenburg

Dhr. Th. Verhoeven, Zoetermeer

Dhr. R. Basten

Dhr. E. Stevens, Duiven

Dhr. J.M. Wiltink, Bemmelen

Dhr. H.P. Derks, Bemmelen

Dhr. J.G.W. Joosten

Dhr. W.G.J.M. Joosten

Dhr. P.M.J. Basten, Doornenburg

Mevr. G.H.M. Janssen-Joosten, Oss

Cadeautip Terugblik

Binnenkort verschijnt weer een nieuwe Terugblik. Dit boek heeft als thema 'feesten' en is dus een leuk geschenk voor het Sinterklaasfeest. Geert Visser heeft o.a. een artikel ervoor geschreven over de Gendtse paardenmarkt en Henk Klaassen een stuk over het Kersenfeest. Vanaf eind november is het te verkrijgen in ons kringgebouw voor een gunstige prijs. De leden die een abonnement met Terugblik hebben, krijgen het zodra het bij ons binnen is, vanzelf in de brievenbus.

Wegens **overlijden** hebben wij afscheid moeten nemen van ons (gezins)lid:

Annie Melchers-Bisselink,
Weduwe van Antoon Melchers
Geboren op 28-07-1927
Overleden op 08-04-2010

Wiely Gunsing,
Weduwnaar van Dora Gunsing-Wessels
Geboren op 07-10-1919
Overleden op 09-06-2010

Leo Schennink,
Echtgenoot van Wilhelmine Schennink-Campschroer
Geboren op 29-11-1933
Overleden op 20-07-2010

Bertus Peters
Echtgenoot van Gerarda Peters-Rutgers
Geboren op 01-09-1925
Overleden op 31-08-2010

Wij willen de verwanten en vrienden ons medeleven betuigen en hopen dat ze bij het verwerken van hun verlies veel troost en steun zullen ondervinden.

Colofon:

e-mail: info@historischekringgente.nl

website
www.historischekringgente.nl

Webmaster: Aad Hendriks

Redactie Ganita mare:
Yvonne de Boer-Ravestein (eindredactie)
Mia Gerrits-Bouwman
Henk Klaassen
Geert Visser

Onze redactie is te bereiken via het
e-mail adres: info@historischekringgente.nl,
maar ook op de in de kolom naast genoemde
adressen en telefoonnummers

Huisvesting: in 'Villa Ganita'
Nijmeegsestraat 19, 6691 CK Gendt

Betalingen:
Hist.Kring Gente te Gendt
bank 1164 26 705

Drukwerk Ganita Mare: DATADRUUK Gendt

ISSN: 1878-7908

Bestuur Historische Kring Gente

Voorzitter: **Geert Visser,**
Kard. de Jongstraat 2, 6687 LG Angeren,
tel. 026 3256718

Secretaris: **Yvonne de Boer,**
Waterwolf 31, 6681 TH Bommel,
tel. 0481 422400

Penningmeester: **Geert Witjes,**
De Haspel 9, 6691 PP Gendt,
tel. 0481 422851

Foto- en knipselarchief: **Riet Berends-Peters,**
Baron van Gendtlaan 7, 6691 ZH Gendt,
tel. 0481 422471

Genealogie: **Mia Gerrits-Bouwman,**
Steenakker 11, 6691 DM Gendt,
tel. 0481 423543

Geografie: **Gerard Janssen,**
Nijverheidsweg 15, 6691 EZ Gendt,
tel. 0481 431324

Presentaties: **Henk Klaassen,**
V.d. Duyn van Maasdamstr. 8, 6691 CT Gendt,
tel. 0481 424253

**Inventarisatie en genealogische achtergrond-
verhalen:** **Willem Rasing**
Bernhardstraat 22, 6691 ZM Gendt,
tel. 0481-424546

Dialect: **Harrie Scholten,**
Hendrik Braamstraat 2, 6691 ZD Gendt,
tel. 0481 421503

Jaarprogramma: **Ria Schouten-de Haan,**
't Hof 10, 6691 HK Gendt,
tel. 0481-422781

Welkom op de maandagavond vanaf 2000 uur en op de woensdagmorgen vanaf 0930 uur.

Al is het alleen maar voor de koffie

Bjent zei: "Now ligge mien de natte muzekètels ien 't aownrèg. Ik mo 't gat nor
bute nog grotter make!"